הוציאו לו פרק חמישי יומא

כל הדרה. הגנו כחדרי חדרים: **כ"כ שנה.** היו מחרבות ירושלים בגלות לדקיהו עד פקידת כורש שעלו לבנות הבית שהרי לסוף ע' לגלות יהויקים היתה הפקידה כמו ששנינו במגילה (דף יא:) וי"מ שנה היה מכיבוש יהויקים עד חרבות ירושלים דאמר מר גלו בשמונה גלו בשמונה עשרה גלו בתשע עשרה ופירושו גלה יכניה בשנע לכיבוש יהויקים שהוא שמונה לנבוכדנצר גלו לדקיהו וגלותו כחרבות ירושלים בשמונה עשר לכיבוש יהויקים שהוא תשע עשרה לנבוכדנצר דאמר מר שנה ראשונה שניה עלה וכיבש יהויקים: **עד בשמה.** בהמה בגימטריא ממשין ותרין: **הגביר לרבים.** בספר דניאל כתיב והכי מפרש ליה ר' יוחנן אותו ברית האמור בגפרית ומלח שנאמר בו על אשר עזבו את ברית הגבירו האויב על ישראל שבוע אחד: **לרבים.** לשרים כמו כל רבי מלך בבל (ירמיה לט): **מתעסק.** בטיול ושמוק: **רלפה משונה.** אחת מן הטבלאות של שיש שברלפה ראה גבוהה מחברותיה והכין שפילקוה מאחר שנסדרה שם: **כיחוד.** בכרור: **מסליטין בטליס.** דתנן (מדות פ"ב משנה ה) כל עץ שיש בו תולעת פסול למזבח: **בטלי מומין.** שאין ראויין לעבודה אחרת: **גרלין ואין גרלין.** כדמפרש ואזיל בברייתא שהיו דוחקין ובולטין בפרוכת וגרלין כשני דדי אשה שבולטין מתחת חלוקה: **ויולאין בפרוכת.** הפרוסה כנגד פתח שבמחילת אמה טרקסין. והפתח בחלצע אמה טרקסין היה במקדש ראשון: **הכרוכים.** מדובקין זה בזה ואחוזין ומתבקין זה את זה כזכר החובק את הנקבה: **מעורים.** לשון דיבוק כמו (עוקצין פ"ג משנה ח) אילן שנפשח ומעורה בקליפה ובמס' בילה (דף ז.) אם היו מעורות בגידין אסורות: **ולא יצאו לראות.** הלוים שבמדבר. אף על פי שהיו נושאין כלי הקודש בכתף לא היו רשאין ליכנס בשעת סילוק מסעות שהיו מפרקין את הארון והמזבח להסיעו ממקומו עד שהיו אהרן ובניו מכסין אותו בגרתיקיהן כמו שכתוב בפרשה וכסו אותו במכסה עור תחש ולקחו בגד תכלת וכסו וגו'. בבלע לשון כיסוי: **בבית אביה.** באירוסיה. אף ישראל במדבר עדיין לא היו נשין בשכינה: **נתגרשה קאמרת.** האי מעשה בבית שני הוה לאחר שנתגרשו וחזרו: **לאיכפה לאשונה.** לתחילת מיכתן שאין נשין זה בזה: **במאי עסקינן.** האי מגלגלין להן הפרוכת ומרקין להן הכרוכים: **מי הוו כרוכים.** דקס"ד בכרוכים עשה שלמה אצל הארון מזה ומזה קאמר: **דבני.** שבנגד הפתחים פתח אולם והיכל ובית קדשי הקדשים: **אלא עשרה פרוכות היו במקדש שני.** שבעה לשבעה שערי העזרה שהיה בדביר במקום אמה טרקסין ושתים כנגדן למון בין עליית ההיכל לעליית בית קדשי הקדשים וכי היכי דבמקדש שני היו פרוכות כנגד הפתחים הכי נמי במקדש ראשון: **כרוכים דלורבא.** מגויירין בכותל בחיי שממנים או חקוקין בקירות העץ מלפניה מכותלי האבנים: **מסב קלע.** צורות רשתות וקליעות: כלים

ברובים דצורתא. נשאלתי על אותם שמציירים בתחזיריס צורות חיות ועופות אם יפה עושים אם לאו והשבתי כ"ל דודאי לא יפה עושים שתמון שתמתכלים בצורות הללו אין מכוונין לבם לאביסם שבשמים מיהו אין כאן איסור דלא תעשה לך פסל וגו' (שמות כ:) דהא מסקינן בפרק כל הכלאים (ע"ז דף מג:) שאני רבן גמליאל דאתרים עשו לו ואפילו תשלח ליכא בציורים

כל הדרה מאי כל הדרה חדרה אתה מאי אתה אומר אמר לו שאני אומר ארון במקומו נגנז שנאמר [1]ויאריכו הבדים [6]וגו' אמר ליה רבה לעולא מאי משמע דכתיב [1]ויהיו שם עד היום הזה וכל היכא דכתיב עד היום הזה לעולם הוא והכתיב [2]ואת היבוסי יושב ירושלם לא הורישו בני בנימין וישב היבוסי את בני בנימין בירושלם עד היום הזה הכי נמי דלא גלו והתניא [3]ר' יהודה אומר חמשים ושתים שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר [3]על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר קינה כי נצתו מבלי איש עובר ולא שמעו קול מקנה מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו בהמה בגימטריא חמשין ושתים הוו ותניא ר' יוסי אומר שבע שנים נתקיימה [4]גפרית ומלח בארץ ישראל ואמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבי יוסי אתיא ברית ברית כתיב הכא [5]והגביר ברית לרבים שבוע אחד והתם [6]ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלהי אבותם אמר ליה הכא כתיב שם התם לא כתיב שם וכל היכא דכתיב שם לעולם הוא [7]ומהם מן בני שמעון הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות ופלטיה ונעריה ורפיה ועוזיאל בני ישעי בראשם ויכו את שארית הפליטה לעמלק וישבו שם עד היום הזה וכבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל כל הארצות שנאמר [8]ואסיר גבולות עמים [9]ועתודותיהם שושתי תיובתא אמר רב נחמן תנא וחכמים אומרים ארון בלשכת דיר העצים היה גנוז אמר רב נחמן בר יצחק אף אנן נמי תנינא [10]מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וראה רצפה משונה מחברותיה ובא והודיע את חבירו ולא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו וידעו ביחוד ששם ארון גנוז מאי הוה עביד אמר רבי חלבו מתעסק בקרדומו היה תנא דבי רבי ישמעאל שני כהנים בעלי מומין היו מתליעין בעצים ונשמטה קרדומו של אחד מהם ונפלה שם ויצתה אש ואכלתו רב יהודה רמי כתיב [1]ויראו ראשי הבדים וכתיב [1]ולא יראו החוצה הא כיצד נראין ואין נראין תניא נמי הכי [7]ויראו ראשי הבדים יכול לא יהו זזין ממקומן ת"ל ויאריכו הבדים יכול יהו מקרעין בפרוכת ויוצאין ת"ל ולא יראו החוצה הא כיצד דוחקין ובולטין ויוצאין בפרוכת ונראין כשני דדי אשה שנא' [9]צרור המור דודי לי בין שדי ילין אמר רב קטינא בשעה שהיו ישראל עולין לרגל [6]מגללין להם את הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה ואומרים להן ראו חבתכם לפני המקום כחבת זכר ונקבה מתיב רב חסדא [10]ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ואמר רב יהודה אמר רב בשעת הכנסת כלים לגרתך שלהם אמר רב נחמן משל לכלה כל זמן שהיא בבית אביה צנועה מבעלה כיון שבאתה לבית חמיה אינה צנועה מבעלה מתיב רב חנא בר רב קטינא מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וכו' אמר ליה נתגרשה קא אמרת נתגרשה חזרו לחיבתה הראשונה במאי עסקינן אי נימא [6]במקדש ראשון מי הואי פרוכת במקדש שני מי הוו כרובים לעולם במקדש ראשון ומאי פרוכת פרוכת דבבי דאמר רבי זירא אמר רב [7]שלשה עשר פרוכות היו במקדש שבעה כנגד שבעה שערים שתים אחת לפתחו של היכל ואחת לפתחו של אולם שתים בדביר ושתים כנגדן בעליה רב אחא בר יעקב אמר לעולם במקדש שני וכרובים דצורתא הוו קיימי [6]דכתיב [11]ואת כל קירות הבית מסב קלע (6) [11]כרובים ותמרות ופטורי ציצים וצפה זהב מישר על המחוקה וכתיב [12]כמער איש ולויות מאי כמער איש ולויות אמר רבה בר רב שילא כאיש

מסורת הש"ס

(1) [נ"ל וילקו דאמי הבדים], (2) [שבת קמה:], (3) [שקלים פ"ו מ"ב], (4) [תוספתא פ"ב הי"ב ע"פ ממר' לת. פ"ס], [בע"י אתת לסיפ וילקו וכי יסל יהו מקרבין וכי אתרמיו וכי יסל לא יסיו זין וכי'], (5) [בע"י מגלין], (6) [לעיל נג:], (7) [כתובות קו.], (8) [בי' היטב בפסוקים הללו ומלה ליאכן].

גליון הש"ם

גמ' ועתודותיהם שושתי תיובתא. עיין טוטיה דף מו ע"ב ברש"י ד"ה ויקרא שמה ולי"ע:

הגהות הב"ח

(6) גמ' דכתיב ואת כל קירות הבית מסב קלע פתוחי מקלעות כרובים ותמורות ופטורי ציצים וכתיב וצפה זהב מישר:

רבינו חננאל

וא"ל ארון במקומו נגנז שנאמר ויאריכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן הקדש אל פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד היום הזה. איני והכתיב ואת היבוסי יושב ירושלם לא הורישו וכו' ועלתה בתיובתא. דסקשה וכל היכא דכתיב עד היום הזה לעולם הוא, והתניא ר' יהודה אומר נ"ב שנה לא עבר איש ביהודה שנאמר על ההרים אשא בכי ונהי וגו' בהמה בגימטריא נ"ב הוי, והניא ז' שנים נתקיימה גפרית ומלח בארץ ישראל שנאמר על אשר עזבו את ברית ה' וגו', וכתיב והגביר ברית לרבים שבוע [אחד], מה ברית זו שבוע אף ברית זו שבוע. אמר רב נחמן תנא ארון בלשכת דיר העצים הוא גנוז. דתנן בשקלים מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק וראה זו הרצפה משונה מחבריותיה כו'. הנא שני כהנים מחלעין בעצים היו ונפל קרדום אחד מהן ויצאה ואכלתו. תניא כיצד היו הבדים נראים בארון היו דוחקין ובולטין ויוצאין בפרוכת ונראין כשני דדי אשה שנאמר בין שדי ילין. וכשהיו ישראל עולין לרגל היו מגללין הפרוכת ומראין להם הכרובים מעורים זה בזה. שנאמר כמער איש ולויות. ואיך מראין להם הכרובים והכתיב ולא יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו. ואמרינן בשעת הכנסת כלי הקדש לגרתיקו כו'. ואמרינן

תורה אור

1. וַיֹּאמְרוּ הַבַּדִּים מִן הַקֹּדֶשׁ רֹאשֵׁי הַבַּדִּים מִן הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

מלכים א ח ח

2. וְאֶת הַיְבוּסִי יֹשֵׁב יְרוּשָׁלִַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת בְּנֵי בִנְיָמִן בִּירוּשָׁלִַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

שופטים א כא

3. עַל הָהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר קִינָה כִּי נִצְתּוּ מִבְּלִי אִישׁ עֹבֵר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מִקְנֵה מֵעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהֵמָה נָדְדוּ הָלְכוּ:

ירמיהו ט ט

4. גָּפְרִית וּמֶלַח שְׂרֵפָה כָּל אַרְצָהּ לֹא תִזָּרֵע וְלֹא תַצְמִחַ וְלֹא יַעֲלֶה בָהּ כָּל עֵשֶׂב כַּמְהֻפֵּכַת סְדֹם וַעֲמֹרָה אַדְמָה וּצְבוֹיִם אֲשֶׁר הָפַךְ יְיָ בְּאַפּוֹ וּבְחֲמָתוֹ: דברים כט כב

5. וְהִגְבִּיר בְּרִית לָרַבִּים שְׁבוּעַ אֶחָד וְחָצִי הַשָּׁבוּעַ יַשְׁבִּית זֶבַח וּמִנְחָה וְעַל כְּנַף שִׁקּוּצִים מְשֹׁמֵם וְעַד כָּלָה וְנֶחֱרָצָה תֵּתַךְ עַל שֹׁמֵם: דניאל ט כז

6. וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית יְיָ אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם אֲשֶׁר כָּרַת עִמָּם בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם:

דברים כט כד

7. וּמֵהֶם מִן בְּנֵי שִׁמְעוֹן הָלְכוּ לְהַר שְׂעִיר אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּפְלַטְיָה וּנְעַרְיָה וְרַפְיָה וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרֹאשָׁם: וַיִּכּוּ אֶת שְׁאֲרִית הַפְּלֵטָה לַעֲמָלֵק וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

דברי הימים א ד מב-מג

8. כִּי אָמַר בְּכֹחַ יָדִי עָשִׂיתִי וּבְחָכְמָתִי כִּי נָבֹנְתִּי וָאָסִיר גְּבוּלֹת עַמִּים וְעִתּוּדוֹתֵיהֶם שׁוֹשֵׁתִּי וָאוֹרִיד כַּאַבִּיר יֹשְׁבִים: ישעיהו י יג

9. צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין:

שיר השירים א יג

10. וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כִּבְלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ:

במדבר ד כ

11. וְאֶת כָּל קִירוֹת הַבַּיִת מִסָּב קָלַע פְּתוּחֵי מְקֻלָּעוֹת כְּרֻבִים וְתֹמָרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים מִלְּפָנִים וְלִחְרוּצוֹ: מלכים א ו כט

וְקָלַע כְּרֻבִים וְתֹמָרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים רְצוּפָה זָהָב מֵישָׁר עַל הַמֻּחֲקָה:

מלכים א ו לה

12. וַיִּפְתַּח עַל הַלּוּחַת יְרֻכָתֵיהָ וְעַל מִסְגְּרֹתֶיהָ כְּרֻבִים אֲרָיוֹת וְתֹמָרֹת כְּמֵעַר אִישׁ וְלִיוֹת סָבִיב:

מלכים א ז לו

מוסף רש"י

חמשים ושתים שנה. משנה מימי לדקיה בחרבות ירושלים עד שנפקדו מימי כורש ואז עלו מהם לייסד את הבית י"ח שנים קודם גמר המנין שהיא לסוף ע' שנה בשנת שתים לדריוש כדאמרינן במגילה (שבת

קמה:). יכול יהו מקרעין בפרוכת. פרוכת היתה פרוסה בפתח בית קדשי קדשים לגניעות בעלמא ולא משום מחילה, דהא אמה טרקסין דאתי במקדש ראשון, וכ"ת לוקמה במקדש שני דהוי פרוכת, ליכא למימר דבמקדש שני לא הוה ארון ובביה דיתביהו גמי, ועוד דקתני במקדש ראשון כתיב (חגיגה צא:), דוחקין ובולטין ויוצאין בפרוכת. לפי שהיה הארון כנגד הפתח כדאמרינן במגילה (יא:), ארון שעשה משה כשמונה בדביר היה לו עשר אמות ריוח ממני לאותל לכל לד והדביר היה עשרים על עשרים ומקום ארון איט ממעט בדביר דבנס היה עומד, אלמא בחלצע בדביר קאי והפתח נמי היה בחלצע בכותל מזרחי והיו הבדים בולעין בפרוכת שבפתח (חגיגה צא:). במקדש ראשון מי הואי פרוכת. אמה טרקסין היה (לעיל נב:). שתים בדביר. אחת אמה טרקסין, ושתים כנגדן בעליה. להבדיל בין בליית היכל לעליית קדשי הקדשים ונם הן במקום אמה טרקסין (כתובות קו:).

תוס' ישנים

מתעסק ושוחק בקרדומו היה: דוחקין ובולטין בפרוכת כו'. במקדש ראשון מיירי דפרוכת דבני שהיה פתח בית קדשי הקדשים מכוון בחחלצעתו ושם היה פרוכת מלבקעתו אבל במקדש שני לא היה ארון: תמראין להם שהיו מעורין. וא"ת אמאי לא תניא בפ"ק (דף כח.) בהדי ניסי [בכולן] כיון שהיו מראין אותן לעולי רגלים ל) למאי דס"ל שהן הכרובים שעשה שלמה מזה ומזה כמו שאני אומרים לעיל גבי לחם הפנים י"ל שאותם שהיו מעורין זה בזה אין בה גם שכן עשאם שלמה כמו הני דלעתה דלקמן לרבי אחאי ומקום ארון שלא היה מן המדה היו מכריזין שלא היו מגביהין להם כל כך וגם לא היו [מודיעין] וגוף הכרובים שלא היו מן המדה שהיו בגפיהן ה' אמות מימין וה' אמות משמאל גם כזה לא היו מכריזין כל כך. מ"ר:

ל) נ"ל דלמאי דס"ל.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com